

Sygn. akt: I C 120/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 listopada 2021 r

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Wojciech Rybarczyk
Protokolant:	Sekretarz sądowy Joanna Dudzińska

po rozpoznaniu w dniu 16 listopada 2021 r. w Bydgoszczy

sprawy z powództwa **M. C. (1), J. C.**

przeciwko Bank (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w G.

o ustalenie i zapłatę

1. Ustala, że umowa kredytu z dnia 13 listopada 2006 r. nr (...) pomiędzy poprzednikiem prawnym pozwanego ((...) S.A.), a powodami M. C. (1), J. C., sporządzona w dniu 30 października 2006 r. jest nieważna.
2. Zasądza od pozwanego Banku (...) S.A. z siedzibą w G. na rzecz solidarnie uprawnionych powodów J. C., M. C. (1) kwotę:
 - a) 61.822,84 zł (sześćdziesiąt jeden tysięcy osiemset dwadzieścia dwa złote 84/100) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za okres od dnia 15 lutego 2021 r. do dnia zapłaty
 - b) 23.790,57 CHF (dwadzieścia trzy tysiące siedemset dziewięćdziesiąt franków szwajcarskich 57/100) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za okres od dnia 15 lutego 2021 r. do dnia zapłaty
3. Zasądza od pozwanego Banku (...) S.A. z siedzibą w G. na rzecz solidarnie uprawnionych powodów J. C., M. C. (1) kwotę 11.834 (jedenaście tysięcy osiemset trzydzieści cztery złote 00/100) z tytułu zwrotu kosztów procesu z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za okres od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

SSO Wojciech Rybarczyk

Sygn. akt I C 120/21

UZASADNIENIE

Powodowie J. C. i M. C. (1) wnieśli o ustalenie nieważności całej umowy kredytu nr (...) zawartej w dniu 13 listopada 2006 r. oraz zasądzenie od pozwanego solidarnie na rzecz powodów kwoty 61.828,84 zł i 23.790,57 CHF wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia doręczenia pozwu do dnia zapłaty – z uwagi na uiszczenie nienależnych świadczeń na podstawie umowy. Ewentualnie w przypadku nieuznania powyższego żądania powodowie wnieśli o zasądzenie od pozwanego solidarnie na rzecz powodów kwoty 59.446,33 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia doręczenia pozwu do dnia zapłaty -wskutek uznania niektórych postanowień umowy

za abuzywne w rozumieniu art. 385¹ k.c. i tym samym bezskuteczne wobec powodów. W zakresie kosztów procesu powodowie wnieśli o ich zasądzenie od pozwanego solidarnie na rzecz powodów wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu podano, że powodowie w dniu 13 listopada 2006 r. zawarli z (...) Bankiem S.A. z siedzibą w G. – poprzednikiem prawnym pozwanego umowę kredytu nr (...) na kwotę 154.500 zł. Strona powodowa wskazała, że kredyt był indeksowany do waluty franka szwajcarskiego. Zwrócono uwagę, że treść umowy nie wskazywała wysokości w walucie (...), natomiast postanowienia odsyłały do kursu kupna i sprzedaży waluty podanych w Tabeli kursów. Powodowie podkreślili, że w umowie nie wskazano *expressis verbis* kursu po jakim dojdzie do przeliczenia kwoty kredytu ani wysokości zobowiązania w walucie indeksacji.

Dalej podniesiono, że powodowie nie mieli wpływu na kształt kwestionowanych postanowień umownych. Ponadto w ocenie powodów, uprawnienie banku określania wysokości kursu sprzedaży franka szwajcarskiego nie doznawało formalnie jakichkolwiek ograniczeń, a dominującym celem klauzuli indeksacji była wola osiągnięcia przez bank dodatkowego wynagrodzenia. Strona powodowa zaznaczyła, że uznanie zapisów waloryzacyjnych i ustalających kurs walut jako niedozwolone powoduje, że umowa nie może być wykonywana, co w konsekwencji prowadzi do nieważności całej umowy. Powodowie wskazali, że zasadnym jest także żądanie zapłaty jako świadczenia nienależnego spełnionego na podstawie nieważnej umowy.

W odpowiedzi na pozew pozwany Bank (...) S.A. z siedzibą w G. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powodów solidarnie na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwany w uzasadnieniu stwierdził, iż żadne z kwestionowanych postanowień umowy kredytu nie może zostać uznane za niedozwolone. Pozwany zaprzeczył, jakoby powodowie nie mieli możliwości podjęcia próby negocjacji w zakresie treści umowy kredytu i jej warunków. Zdaniem pozwanego nie sposób zgodzić się z powodami, aby ostateczny kształt zawartej umowy nie był wynikiem ich wyboru i indywidualnych uzgodnień stron poczynionych na etapie składania wniosku kredytowego oraz w czasie późniejszym, poprzedzającym zawarcie umowy. Strona pozwana stwierdziła, że również ponosi ryzyko kursowe, tak samo jak kredytobiorca. Ponadto nigdy nie ukrywała przed powodami sposobu kalkulacji kursów publikowanych w Tabeli Kursów.

Podkreślono, że brak jest podstaw do zakwestionowania całej konstrukcji kredytu jako kredytu indeksowanego. Zdaniem pozwanego brak jest jakichkolwiek podstaw do uznania, że naruszone zostały dobre obyczaje w jakimkolwiek aspekcie, gdyż w dacie zawarcia umowy kredytu uzasadnione było przekonanie, że przy uwzględnieniu tak oprocentowania, jak i innych czynników, np. prognoz walutowych – kredyt indeksowany do (...) był korzystnym dla powoda rozwiązaniem odpowiadającym jego celom. Strona pozwana zwróciła uwagę, że możliwość dokonywania spłaty rat kredytu bezpośrednio w (...), czy też przewalutowania go w każdej chwili na PLN bez dodatkowych opłat, nie powinna być irrelevantna, dla oceny czy zawarta umowa naruszała dobre obyczaje.

Pozwany podniósł także zarzut braku interesu prawnego w ustaleniu nieważności oraz przedawnienia wskazując, iż upłynął 10 letni termin przedawnienia. Kwestionował także wyliczenia strony powodowej i wysokość żądania.

W dalszym toku postępowania strony podtrzymały stanowiska dotychczas zajęte w sprawie.

Na rozprawie w dniu 19 sierpnia 2021 r. powodowie zostali pouczeni o skutkach ewentualnego uwzględnienia ich żądania ustalenia nieważności umowy. Po pouczeniu powodowie oświadczyli, że mają świadomość tych konsekwencji i podtrzymali w całości swoje żądania.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 30 października 2006 r. sporządzona została umowa o kredyt hipoteczny nr (...). Powodowie w dniu 13 listopada 2006 r. zawarli z poprzednikiem prawnym pozwanego (...) Bankiem S.A. z siedzibą w G. umowę kredytu. Kredyt był przeznaczony na pokrycie części kosztów budowy domu. Na podstawie umowy pozwany bank udzielił powodom kredytu indeksowanego kursem (...) w kwocie 154.500 zł (§ 1 ust. 1 umowy). Zgodnie z § 1 ust. 1 umowy, kredyt jest indeksowany do (...). W dniu wypłaty saldo jest wyrażane w walucie do której indeksowany jest kredyt według kursu kupna waluty, do której indeksowany jest kredyt, podanego w Tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez pozwanego, następnie saldo walutowe przeliczane jest dziennie za złote polskie według kursu sprzedaży waluty do której indeksowany jest kredyt, podanego w Tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez pozwanego.

Zgodnie z § 1 ust. 5 umowy kredyt wraz z odsetkami miał podlegać spłacie w 360 miesięcznych równych ratach kapitałowo-odsetkowych. Spłata kredytu miała następować zgodnie z § 10 umowy kredytu, a zatem rozliczenie każdej wpłaty dokonanej przez kredytobiorcę miało następować według kursu sprzedaży waluty do której jest indeksowany kredyt, podanego w Tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez pozwanego, obowiązującego w dniu wpływu środków do banku. W przypadku dokonania nadpłaty, o ile kredytobiorca nie złoży wniosku o dokonanie zmiany wysokości rat, okres kredytowania ulega odpowiedniemu skróceniu, z zastrzeżeniem, że w przypadku zmiany oprocentowania zostaje przywrócony pierwotny okres kredytowania.

Oprocentowanie kredytu w dniu zawarcia umowy wynosiło 3,600% w skali roku i stanowić miało sumę marży banku niezmiennej w okresie trwania umowy w wysokości 1,040% oraz aktualnie obowiązującego indeksu L3 (§ 2 ust. 1 umowy kredytu).

Zgodnie z § 7 ust. 2 każdorazowo wypłacona kwota złotych polskich zostanie przeliczona na walutę do której indeksowany jest kredyt według kursu kupna waluty kredytu podanego w Tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez pozwanego, obowiązującego w dniu dokonania wypłaty przez bank.

Zgodnie z § 12 umowy kredytu zabezpieczeniem kredytu była hipoteka kaucyjna w złotych polskich do kwoty stanowiącej 170 % kwoty kredytu określonej w § 1 ust. 1 umowy.

W myśl § 17 umowy do rozliczenia transakcji wypłat i spłat kredytów stosowane są odpowiednio kursy kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez pozwanego walut zawartych w ofercie banku obowiązujące w dniu dokonania transakcji.

Pismem z dnia 13 lutego 2008 r. powodowie złożyli rezygnację z ubezpieczenia na życie kredytobiorcy i ubezpieczenia na wypadek całkowitej niezdolności do pracy spowodowanej nieszczęśliwym wypadkiem.

Bank przedstawił powodom aneks do umowy sporządzony dnia 22 maja 2012 r. zgodnie, z którym spłata kredytu mogła być dokonywana w złotych polskich lub w walucie, do której jest indeksowany kredyt. Powodowie podpisali aneks i od 2012 r. spłacali kredyt w (...).

Dowody: umowa nr (...) (k. 38-43, 171-182 akt), wzorzec aneksu (k. 44-46 akt), odpis KRS (k. 35-37, 130-156 akt), wniosek kredytowy (k.158-161 akt), certyfikat (k. 169-170 akt), rezygnacja z ubezpieczenia (k. 183 akt), wnioski o wypłatę kredytu (k. 187-189 i 193 akt), księgowanie transakcji (k. 192-193 akt), historia rachunku (k.195-308 akt), zeznania powodów (k. 505-507 i 509 akt)

Przed zawarciem umowy kredytowej, pozwany przedłożył powodom dwa egzemplarze oświadczenia o ryzyku kursowym i zawiadomienie dotyczące prawa odstąpienia od umowy. Na podstawie tych dokumentów, powodowie potwierdzili, iż mają oni pełną świadomość ryzyka związanego z oferowanym produktem finansowym, a w szczególności tego, że są świadomi ryzyka stopy procentowej w przypadku kredytów o zmiennej stopie procentowej. Ponadto oświadczyli, że została im przedstawiona oferta kredytu hipotecznego w złotych polskich i że wybrali kredyt w

walucie obcej, będąc uprzednio poinformowany o ryzykach związanych z zaciąganiem kredytu hipotecznego w walucie obcej.

Dowody: oświadczenia z dnia 25 września 2006 r. i 2 października 2006 r. (k. 162-165 akt), zawiadomienie dotyczące prawa odstąpienia od umowy (k. 166-167 akt)

Powodowie poszukiwali kredytu na budowę domu. Pozwany informował powodów o możliwości zawarcia umowy kredytu złotówkowego. Przedstawiciel Banku jednak przedstawił ofertę kredytu w (...) jako korzystną i zapewniał powodów o stabilności waluty (...). Umowa zawarta została przez strony z wykorzystaniem przedłożonego przez Bank wzorca umownego, bez możliwości negocjacji jej treści. Powodowie polegali na zaufaniu pracowników banku. Powodowie nie zostali poinformowani w jaki sposób w pozwanym Banku był ustalany kurs wymiany waluty franka szwajcarskiego. W konsekwencji powodowie nie mogli określić całkowitego kosztu udzielonego im kredytu. Swoboda wyboru powodów ograniczała się jedynie do możliwości jej zawarcia bądź odmowy zawarcia na warunkach przedstawionych jednostronnie przez pozwanego Bank. Podpisywane przez powodów oświadczenia były warunkiem koniecznym do zawarcia umowy.

Dowody: zeznania powodów (k. 505-507 i 509 akt), zeznania świadka A. K. (1) (k. 505 i 509 akt)

W wykonaniu przedmiotowej umowy powodowie świadczyli na rzecz pozwanego w okresie od dnia 15 listopada 2006 r. do dnia 2 września 2020 r. kwotę 61.828,84 zł oraz 23.790,57 CHF.

Dowody: zaświadczenie z banku (k. 47-52, 195-203 akt), rozliczenie kredytu (k. 53-55 akt), zeznania powodów (k. 505-507 i 509 akt)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zebranych w sprawie dokumentów oraz na podstawie zeznań powodów i świadka A. K. (1).

Sąd uznał za wiarygodne oraz przydatne dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy w/w dokumenty, albowiem zostały one sporządzone we właściwej formie, przewidzianej dla danego typu dokumentów. Ponadto ich autentyczność nie budziła wątpliwości Sądu ani stron postępowania.

Za przydatne dla rozstrzygnięcia uznał Sąd zeznania powodów, ponieważ korespondowały one z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w aktach sprawy. Powodowie przedstawili okoliczności, w których zaproponowano im zawarcie umowy kredytu, jak również brak możliwości negocjacji poszczególnych postanowień umownych. Opisali również czynności poprzedzające zawarcie umowy, nie kwestionowali również faktu złożenia podpisów na dokumentach przygotowanych w związku z procedurą zawierania umowy kredytowej.

Sąd dał również co do zasady wiarę zeznaniom świadka A. K. (1), która wskazała, że przed zawarciem umowy klientom zwykle były wyjaśniane wszystkie wątpliwości, natomiast nie pamiętała okoliczności zawarcia umowy z powodami, ani samych powodów, zatem nie była w stanie potwierdzić, czy wobec nich zastosowano wszelkie zasady kontaktu z klientem. Co więcej, świadek ten zasłaniał się często niepamięcią, m.in. w zakresie tego czy kredytobiorcy mieli możliwość negocjowania postanowień umowy.

Za nieprzydatne dla ustalenia stanu faktycznego sprawy Sąd uznał zeznania świadka A. K. (2), która nie brała udziału w procedurze zawarcia umowy z powodami, a także ich nie kojarzy.

Sąd pominął dowody z dokumentów w postaci: W. z Roczno Jednostkowego Sprawozdania (...) pozwanego za rok 2006, 2007, listy pytań i odpowiedzi W. Z. i M. C. (2), wydruki ze strony internetowej banku obrazujące jego zobowiązania w (...), przykładów umów kredytu zawartych przez pozwanego, informacji dla klientów ubiegających się o kredyt hipoteczny indeksowany do waluty obcej, Zarządzenia Prezesa pozwanego banku z 2006 r., ABC Klienta, wydruków z kalkulatora kredytowego, Uchwały Zarządu Banku z 2003 r., Decyzji komitetu (...), zestawienia kursów (...) stosowanych w pozwanym banku, zestawienie średnich kursów sprzedaży (...) oraz kursów stosowanych w innych bankach. Sąd pominął w/w dowody z dokumentów z uwagi na to, że dowody te zostały powołane na fakty

nieistotne dla rozstrzygnięcia sprawy i zmierzają jedynie do przedłużenia postępowania. Nie miały one żadnego znaczenia procesowego z punktu widzenia analizy spornej umowy kredytu oraz oceny czy jest ona zgodna z prawem i czy zawiera klauzule niedozwolone. Powołane dokumenty zawierały treści oderwane od konkretnej umowy, która jest przedmiotem sporu i z tego względu nie mogły stanowić dowodu w sprawie.

Na podstawie art. 235² par. 1 pkt 2 i 5 k.p.c. Sąd pominął wniosek o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego. W ocenie Sądu przeprowadzenie w/w dowodu było zbędne dla rozstrzygnięcia sprawy, a także prowadziłoby jedynie do przedłużenia postępowania.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie.

Powodowie domagali się ustalenia nieważności całej umowy kredytu nr (...) zawartej z poprzednikiem prawnym pozwanego w dniu 13 listopada 2006 r. oraz zasądzenie od pozwanego solidarnie na rzecz powodów kwoty 61.828,84 zł i 23.790,57 CHF wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia doręczenia pozwu do dnia zapłaty – z uwagi na uiszczenie nienależnych świadczeń na podstawie umowy.

W sprawie bezsporne było, że powodowie w dniu 13 listopada 2006 r. zawarli z poprzednikiem prawnym pozwanego (...) Bankiem S.A. z siedzibą w G. umowę kredytu. Kredyt był przeznaczony na pokrycie części kosztów budowy domu. Na podstawie umowy pozwany bank udzielił powodom kredytu indeksowanego kursem (...) w kwocie 154.500 zł (§ 1 ust. 1 umowy). Zgodnie z § 1 ust. 1 umowy, kredyt jest indeksowany do (...). W dniu wypłaty saldo jest wyrażane w walucie do której indeksowany jest kredyt według kursu kupna waluty, do której indeksowany jest kredyt, podanego w Tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez pozwanego, następnie saldo walutowe przeliczane jest dziennie za złote polskie według kursu sprzedaży waluty do której indeksowany jest kredyt, podanego w Tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez pozwanego. Zgodnie z § 1 ust. 5 umowy kredyt wraz z odsetkami miał podlegać spłacie w 360 miesięcznych równych ratach kapitałowo-odsetkowych. Spłata kredytu miała następować zgodnie z § 10 umowy kredytu, a zatem rozliczenie każdej wpłaty dokonanej przez kredytobiorcę miało następować według kursu sprzedaży waluty do której jest indeksowany kredyt, podanego w Tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez pozwanego, obowiązującego w dniu wpływu środków do banku.

Sąd ustalił także, że pozwany informował powodów o możliwości zawarcia umowy kredytu złotówkowego. Przedstawiciel Banku jednak przedstawił ofertę kredytu w (...) jako korzystną i zapewniał powodów o stabilności waluty (...), na którą ostatecznie powodowie się zdecydowali. Umowa zawarta została przez strony z wykorzystaniem przedłożonego przez Bank wzorca umownego, bez możliwości negocjacji jej treści. Powodowie polegali na zaufaniu pracowników banku. Powodowie nie zostali poinformowani w jaki sposób w pozwanym Banku był ustalany kurs wymiany waluty franka szwajcarskiego. W konsekwencji powodowie nie mogli określić całkowitego kosztu udzielonego im kredytu. Swoboda wyboru powodów ograniczała się jedynie do możliwości jej zawarcia bądź odmowy zawarcia na warunkach przedstawionych jednostronnie przez pozwanego Bank. Podpisywane przez powodów oświadczenia były warunkiem koniecznym do zawarcia umowy.

W pierwszej kolejności Sąd rozpoznał żądanie główne powodów o ustalenie nieważności umowy z uwagi na zawarcie w jej treści postanowień niedozwolonych w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. Powodowie wskazali te klauzule, tj. § 1 ust. 1, § 7 ust. 2, § 10 ust. 6 i § 17 umowy. Zaznaczyć należy, że w rzeczywistości mogą one zostać uznane za niedozwolone, ponieważ dają pozwanemu możliwość narzucenia sposobu ustalania wysokości kwoty podlegającej zwrotowi, a w konsekwencji również wysokości rat i odsetek, a więc głównych świadczeń kredytobiorcy. Co więcej, umowa nie zawiera przy tym żadnych mechanizmów ochronnych względem konsumenta, które pozwoliłyby rozłożyć ryzyko znaczącej aprecjacji waluty indeksacji na obie strony stosunku umownego, obarczając nim wyłącznie kredytobiorcę. Na podstawie art. 353¹ k.c., strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

Natomiast art. 385¹ § 1 k.c. opisuje niedozwolone postanowienia umowne i na jego podstawie postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Zgodnie z definicją zawartą w art. 385¹ § 3 k.c. niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przyjętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta i właśnie z takimi okolicznościami mamy do czynienia w niniejszej sprawie.

W toku przeprowadzonego postępowania powodowie wykazali, że przytoczone klauzule nie zostały przez nich uzgodnione z bankiem. Nie było żadnej możliwości negocjacji umowy. Jednocześnie wszystkie te klauzule mogą uchodzić za niedozwolone, albowiem przyznają wyłącznie bankowi prawo do dowolnego przerzucania odpowiedzialności za ryzyko związane z wzrostem kursu waluty na powodów. Takie klauzule już od dawna wskazywane są jako abuzywne z uwagi na nieokreślony i nieobiektywny miernik, podług którego następuje ostatecznie określenie wysokości zobowiązania kredytobiorcy, które jest niemożliwe do przewidzenia i obliczenia w chwili zawarcia umowy (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2018 r., I CSK 628/17).

W ocenie Sądu nie ma znaczenia dla dokonywanej oceny to, w jaki sposób bank rzeczywiście ustalał kurs w trakcie wykonywania umowy i jaka była relacja kursu banku do kursu rynkowego, bowiem nie są to okoliczności istotne na gruncie art. 385² k.c. oraz oceny możliwego naruszenia interesów konsumenta. Zwrócić należy natomiast uwagę na fakt, że postanowienia umowy dawały przedsiębiorcy nieograniczoną swobodę w wyznaczaniu kursu waluty, a co za tym idzie również wysokości zobowiązań konsumenta. Zaznaczyć należy bowiem, że pozwany jest profesjonalistą i prowadzi działalność gospodarczą w zakresie czynności bankowych. Natomiast powodowie, jako osoby fizyczne zawarły umowę niezwiązaną bezpośrednio z ich działalnością gospodarczą lub zawodową, w związku z tym bez wątplenia w niniejszej sprawie posiadają status konsumenta w rozumieniu art. 22¹ k.c.

Na podstawie art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe, przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Zatem kredytobiorca jest zobowiązany do zwrotu określonej kwoty środków pieniężnych, którą jest kwota kapitału mu udostępnionego i przez niego wykorzystanego. Bank nie może więc żądać zwrotu większej kwoty aniżeli ściśle określonej i oddanej do dyspozycji klienta. Natomiast Sąd zwrócił uwagę na fakt, że kwota, którą powodowie mieli zwrócić pozwanemu nie została dostatecznie i ściśle w umowie określona, nie odpowiada ona nominalnie kwocie wykorzystanego kredytu i nie są określone w sposób obiektywny zasady jej ustalenia. Jeżeli umowa zawiera jakiegokolwiek zapisy, które dopuszczają dowolną waloryzację, to jest ona niezgodna z przepisami art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe w zw. z art. 358¹ § 2 i 5 k.c., ponieważ rażąco narusza interesy konsumenta.

Sąd rozważył, że abuzywność zapisów umowy powinno się badać na moment dokonywania czynności prawnej przez konsumenta z przedsiębiorcą. Z związku z powyższym, wprowadzenie tzw. ustawy antyspredowej z dnia 26 sierpnia 2011 r. nie miało znaczenia w niniejszej sprawie. Nie mogą być brane pod uwagę zmiany w ustawodawstwie wprowadzane po zawarciu umowy oraz sposób wykonywania umowy przez przedsiębiorcę, w szczególności zmiany w treści stosunku prawnego, który z powodu jego ukształtowania a priori jest nieważny od samego początku.

W myśl art. 69 ust. 2 pkt 4a ustawy Prawo bankowe, umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności - w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, szczegółowe zasady określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo-odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu. Odwołanie się do tabeli kursów sporządzanej na wewnętrzne potrzeby banku jest nieprecyzyjne, w związku z czym narusza wskazany przepis. Powodowie bowiem nie wiedzieli i nie mogli przewidzieć

według jakiego kursu ostatecznie zostanie przeliczona ich rata. Doszło więc do oczywistego naruszenia przez bank art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe. Ze względu na wyeliminowanie abuzywnych klauzul waloryzacyjnych z umowy, sprzeczność umowy z przepisem art. 69 ust. 2 pkt 4a ustawy Prawo bankowe jest coraz większa, bowiem wówczas nie ma jakiegokolwiek obiektywnego miernika według którego można przeliczyć kurs walut. Skutkuje to nieważnością całej umowy kredytowej na podstawie art. 58 k.c. Strony w związku z tym są obowiązane zwrócić sobie wzajemnie to, co już świadczyły na rzecz drugiej strony, czego powodowie są świadomi, podobnie jak innych ewentualnych konsekwencji ustalenia nieważności umowy, co powodowie oświadczyli na rozprawie w dniu 19 sierpnia 2021 r. (k. 567 akt).

Niniejszą umowę należy uznać za sprzeczną z zasadami współżycia społecznego i dobrymi obyczajami także z uwagi na fakt, że nawet gdyby za rzeczywistą przyczynę wytoczenia powództwa uznać nie tyle skutki tzw. spreadu, co sam wzrost kursu franka szwajcarskiego oraz świadomość powodów, że kurs (...) może w pewnym stopniu wzrosnąć, to taka świadomość ryzyka nie obejmuje uwolnienia kursu waluty przez kraj emisji i w efekcie tak ogromnej zwyżki, jaka miała miejsce w niniejszych okolicznościach. Ponadto, sprzeczność umowy z zasadami współżycia społecznego jest tym bardziej zauważalna i niewątpliwa, gdy weźmiemy pod uwagę okoliczność, że w przypadku tak znacznego i niemożliwego do przewidzenia wzrostu kursu waluty, cały ciężar tego zdarzenia został przerzucony na kredytobiorcę, podczas gdy wskutek tego wzrostu kursu bank pozyskiwał środki znacznie wyższe, niż przekazane do dyspozycji powodów, w związku z niemal podwojonym kursem (...).

Niewątpliwie powodowie na etapie zawierania umowy podpisali oświadczenie o tym, że zostali poinformowani o ryzykach związanych z zaciąganiem kredytu hipotecznego w walucie obcej (k. 162,163). Pozornie treść oświadczeń powodów nie budzi wątpliwości, co do zakresu ich wiedzy o ryzyku związanym z zawarciem umowy. Jednak dla oceny faktycznej ich wiedzy i świadomości ryzyka konieczna jest nie tylko analiza literalnego brzmienia oświadczenia ale również okoliczności towarzyszących jego złożeniu.

Z w pełni wiarygodnych w tym zakresie zeznań powodów wynika, że osoba przedstawiająca im ofertę zawarcia umowy kredytowej informując o możliwości wzrostu kursu franka bagatelizowała taką możliwość, przedstawiła ryzyko kursowe jako minimalne wskazując, że frank jest walutą stabilną. W ocenie Sądu takie przedstawienie niebezpieczeństw związanych z zawarciem umowy waloryzowanej do (...) spowodowało, że powodowie podpisując powyższe oświadczenie faktycznie nie mieli świadomości, iż całe nieograniczone niczym ryzyko wzrostu kursu franka w okresie 30 lat na jaki zawarta została umowa obciąża ich jako kredytobiorców.

W ocenie Sądu bank jako profesjonalista dysponujący specjalistami z dziedziny finansów i mający dostęp do danych dotyczących historycznych zmian kursów walut powinien powodom, jako konsumentom przedstawić w sposób jasny skalę ryzyka związanego z zawieraniem długoterminowej umowy kredytu, w której wysokość zadłużenia uzależniona jest od wahań waluty obcej. Tylko takie przedstawienie ewentualnego ryzyka, z wyraźnym zastrzeżeniem, że ewentualny wzrost kursu franka nie jest niczym ograniczony i że wszelkie tego konsekwencje ponosić będą pozwani można uznać za rzetelną informację umożliwiającą konsumentowi podjęcie świadomej decyzji.

Powodowie traktowali bank jako instytucję godną zaufania i opierając się na informacjach jakie uzyskali przed zawarciem umowy podjęli swoją decyzję. Rzetelne przedstawienie ryzyka związanego z zawarciem tego rodzaju umowy mogłoby mieć zasadniczy wpływ na to, czy powodowie zawarliby umowę.

Powyższe okoliczności wskazują w ocenie Sądu na to, że brak należytej informacji o nieograniczonym ryzyku kursowym stanowił naruszenie zasad współżycia społecznego takich jak zasada uczciwości i rzetelności w obrocie gospodarczym.

W niniejszej umowie kredytu pozwany zawarł klauzule abuzywne. Pozwany już na etapie konstruowania wzorca umowy naruszył dobre obyczaje. Miał on pełną dowolność kształtowania wzorca umowy i mógł zawrzeć w nim mechanizm ustalania kursu waluty korzystny dla konsumenta, albo przynajmniej obiektywny i sprawiedliwy. Taki, aby konsument mógł zweryfikować realną wartość kredytu i przede wszystkim rat, które będzie musiał zapłacić.

Niewątpliwie pomogłoby to uzyskać powodom pełny obraz ryzyka w przypadku zawarcia umowy kredytu w walucie obcej.

Mając na uwadze wszystkie przytoczone okoliczności, Sąd na podstawie art. 189 k.p.c. w zw. z art. 58 k.c. w zw. z art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe w zw. z art. 385¹ § 1 k.c. ustalił, że umowa kredytu z dnia 13 listopada 2006 r. nr (...) zawarta pomiędzy poprzednikiem prawnym pozwanego, a powodami jest nieważna (pkt 1 wyroku).

W tym miejscu Sąd pragnie zwrócić uwagę, że nie zasługuje na uwzględnienie zarzut przedawnienia wskazany przez pozwanego. Na podstawie art. 118 zd. pierwsze k.c., jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi sześć lat, a dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej - trzy lata. W doktrynie dominuje stanowisko, że kredyt spłacany w ratach jest w istocie świadczeniem jednorazowym, a nie okresowym, bowiem stanowi jedną całość. Żądania powodów o zapłatę opierały się na żądaniu zwrotu świadczenia nienależnego, czyli art. 410 § 1 k.c. w zw. z art. 405 k.c. Zgodnie z przepisami intertemporalnymi-art. 5 ust. 3 ustawy o zmianie ustawy Kodeks cywilny i niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 1104) do przysługujących konsumentowi roszczeń powstałych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy i w tym dniu jeszcze nieprzedawnionych, których terminy przedawnienia są określone w art. 118 i art. 125 § 1 ustawy zmienianej w art. 1, stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym. W związku z tym, w niniejszej sprawie liczy się 10-letni termin przedawnienia. Ponadto w oparciu o stanowisko (...) wyrażone w wyroku z dnia 22 kwietnia 2021 r. (sygn. C-485/19) bieg przedawnienia roszczeń z tytułu zawartych w umowie klauzul niedozwolonych biegnie od momentu powzięcia wiedzy o nich. Powodowie wnieśli pozew w dniu 27 stycznia 2021 r., zatem należy uznać, iż najpóźniej od tego momentu powzięli wiedzę o istnieniu klauzul abuzywnych w umowie, którą zawarli z pozwanym. Nawet jednak, gdyby za chwilę powzięcia wiadomości o istnieniu klauzul abuzywnych uznać wejście w życie ustawy tzw. antyspreadowej, co nastąpiło w 2011 r., obowiązujący powodów 10-letni okres przedawnienia i tak w dniu wniesienia pozwu jeszcze nie upłynął. Pozew w niniejszej sprawie został wniesiony dnia 27 stycznia 2021 r., zatem zarzut przedawnienia zgłoszony przez pozwanego jest nieuzasadniony.

Sąd uznał, że żądanie główne o zapłatę kwoty 61.822,84 zł i 23.790,57 CHF tytułem zwrotu świadczeń uiszczonych przez powodów w związku z nieważnością umowy kredytu również zasługiwało na uwzględnienie. Zgodnie z art. 405 k.c. kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową, ten obowiązany jest do jej zwrotu. W niniejszej sytuacji zasadność roszczenia głównego Sąd rozważył w oparciu o przepis art. 409 k.c., zgodnie z którym obowiązek wydania korzyści lub zwrotu jej wartości wygasa, jeżeli ten, kto korzyść uzyskał, zużył ją lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony, chyba że wyzbywając się korzyści lub zużywając ją powinien być liczyć się z obowiązkiem zwrotu. Najbardziej kluczową kwestią jest wykładnia sformułowania „zużył” lub „utracił” w taki sposób, że nie jest już wzbogacony. Wykładnia językowa nie prowadzi do wystarczającego rezultatu. Nakazuje bowiem jedynie badać stan wzbogacenia strony, która uzyskała korzyść majątkową. Nie można natomiast jednoznacznie stwierdzić, czy roszczenia stron należy rozpatrywać zupełnie od siebie niezależnie, czy też świadczenie wzajemne należy brać pod uwagę jako element stanu majątkowego strony wpływający na wysokość wzbogacenia. W doktrynie problem ten dostrzegany był jako spór pomiędzy zwolennikami tzw. teorii dwóch kondykcji i tzw. teorii salda. Zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2021 r. (sygn. III CZP 6/21), należy rozpatrzyć ten aspekt wedle teorii dwóch kondykcji. W związku z tym, w przypadku następczej nieważności umowy, po obu jej stronach występują dwa niezależne od siebie roszczenia o zwrot świadczeń nienależnie spełnionych. Z takim przypadkiem mamy do czynienia w niniejszej sprawie, dlatego Sąd przyjął za słuszny wskazany pogląd SN. Konsekwencją powyższego było uwzględnienie roszczenia głównego o zapłatę, w kwocie wskazanej w pozwie przez powodów. Kwoty składające się na to roszczenie nie zostały skutecznie zakwestionowane przez pozwanego, bowiem powodowie oparli się na zestawieniu wpłat pochodzącym od samego pozwanego (k. 47-52, 195-203 akt)

Mając powyższe okoliczności na względzie w punkcie 2 wyroku, Sąd na podstawie art. 410 § 1 k.c. w zw. z art. 405 k.c. w zw. z art. 385¹ § 1 k.c. i art. 58 k.c. zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwotę 61.822,84 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za okres od dnia 15 lutego 2021 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 23.790,57 CHF z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za okres od dnia 15 lutego 2021 r. do dnia zapłaty. Sąd zasądził odsetki ustawowe za

opóźnienie zgodnie z żądaniem pozwu w tym zakresie na podstawie art. 481 k.c., gdyż najpóźniej w tym terminie pozwany dysponował wszelkimi danymi koniecznymi do spełnienia roszczenia na rzecz powodów bez zbędnej zwłoki.

O kosztach procesu orzeczono w punkcie 3 wyroku z uwzględnieniem wyniku sprawy, którą pozwany przegrał w całości. Zgodnie z treścią art. 98 § 1 k.p.c. strona przegrywająca zobowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Na koszty procesu, które ponieśli powodowie składały się opłata od pozwu – 1.000 zł, koszty zastępstwa procesowego – 10.800 zł oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa – 34 zł. Z tego tytułu zasądzone od pozwanego na rzecz powodów solidarnie kwotę 11.834 zł (1.000 zł + 10.800 zł + 34 zł). Wysokość przyznanych powodom kosztów zastępstwa procesowego Sąd ustalił na podstawie § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

SSO Wojciech Rybarczyk